

La tercera refundació socialista

HENRI WEBER

LE MONDE, 24.08.09

Traduït per Raimon Obiols

Els partits socialistes europeus han conegut ja dues refundacions durant la seva llarga i tumultuosa història. La primera va tenir lloc en els anys 1920. Responent a la revolució bolxevic de 1917, de la que són els primers a percebre'n la dinàmica totalitària, els principals líders d'aquests partits integren a llur doctrina l'aportació del liberalisme polític: refusen sacrificar la llibertat a la igualtat, rebutgen el recurs a la violència com a mitjà de conquerir i exercir el poder, s'adhereixen als principis de l'Estat de dret i de la democràcia parlamentària. Deixen de ser uns partits revolucionaris i s'assumeixen com a grans partits democràtics de reforma social.

Aquells que – majoritaris a França – refusen aquell primer *aggiornamento* deixen la “*vella casa*” del socialisme per a construir la Internacional comunista.

La segona refundació es verifica en els anys 1950-1960. És simbolitzada pel “*Bad-Godesberg*” de l'SPD alemany, però les seves primícies es troben en les innovacions de la socialdemocràcia escandinava de la pre-guerra. Els socialistes trenquen amb el dogma marxista de la col·lectivització dels mitjans de producció i de canvi. Afirment que en certes condicions – una democràcia política avançada, uns assalariats fortament organitzats...-, les forces del mercat poden actuar al servei del progrés social.

Es pronuncien per una economia de lliure empresa, regulada per l'acció de l'Estat i dels agents socials; una economia mixta que combina un sector privat, un sector públic potent i diversificat, un sector d'economia social. Edifiquen arreu l'Estat-providència, que garanteix els assalariats contra tots els riscos socials; posen en marxa polítiques keynesianes de suport al consum i a la inversió; desenvolupen i diversifiquen els serveis públics. Augmenten la redistribució de les rendes mitjançant una fiscalitat sovint jutjada "*confiscatòria*"... Esdevenen uns grans partits populars de govern, que procedeixen a reformes per mitjà de la llei i dels aparells d'Estat.

Quatre grans evolucions s'han produït en els darrers decennis, que han fet obsoletes les polítiques, els mètodes d'acció, les formes d'organització d'aquesta socialdemocràcia de la segona època i han precipitat la seva crisi: el capitalisme s'ha globalitzat i financiaritzat, el canvi climàtic s'ha accelerat i s'apropa a un llindar crític; la societat s'ha fragmentat, sota l'impacte d'una individualització que esdevé disgregadora; la "democràcia d'opinió" s'ha imposat a la "*democràcia de representació*".

Aquestes mutacions exigeixen una tercera refundació de la socialdemocràcia al mateix temps que n'indiquen el contingut. Enfront de la globalització dels mercats i de les empreses, els partits socialistes han d'actuar com una força internacional (i en primer lloc europea), capaç d'elaborar i conduir una estratègia política transnacional. Han d'inventar un nou internacionalisme, perquè cap dels grans reptes als que la humanitat està confrontada no tenen d'ara endavant solucions nacionals. La indispensable resposta socialista a la crisi econòmica, ecològica, moral

del capitalisme, en particular, només pot ser materialitzada en els nivells europeu i mundial.

En canvi els partits socialistes han esdevingut, al fil del temps, uns partits essencialment nacionals, defensant per damunt i en contra de tot uns interessos en primer lloc nacionals, encara que siguin els dels assalariats dels seus països respectius. A Europa han practicat unes estratègies no cooperatives, que han afeblit la construcció de la Unió europea i han finalment fracassat. Aquestes polítiques del cadascú pel seu costat fan que els PS siguin impotents davant el capitalisme financer globalitzat.

L'adopció d'un programa social europeu del PSE, el desembre de 2006 a Oporto; la del "Manifest" de desembre de 2008, a Madrid, de cara a les eleccions europees son les primeres passes – ben tímides! – per posar el socialisme en la sintonia de la globalització. N'han de seguir altres.

Davant la urgència ecològica, els partits socialistes han de reeixir la síntesi entre la doctrina socialdemòcrata i l'aportació de l'ecologia política, com van saber realitzar, en el segle XX, la síntesi entre el socialisme reformista i el liberalisme polític i cultural. Han d'esdevenir uns partits ecosocialistes, integran la defensa de l'ecosistema i de la qualitat de vida en totes les parts del seu programa.

Els partits socialistes també s'han d'adaptar a les noves regles de joc que els hi imposa la nova edat de la democràcia en la que hem entrat: en aquesta democràcia mediàtica i de sonatges, però també individualista i escèptica, la comunicació és part integrant de l'acció, el paper del líder ha esdevingut primordial, els electots votent tant per un programa com per la persona que l'encarna.

Els partits socialistes s'han de dotar de procediments que permetin el sorgiment de líders moderns, definits tant per la seva competència com per la seva relació amb l'opinió pública. Han de donar-se els mitjans per dominar la seva comunicació, en comptes de ser joguines dels mitjans; explotar els recursos d'Internet, sense caure en la il·lusió que “*clicar*” és actuar; restablir els lligams amb els sindicats, les associacions, els intel·lectuals; associar els seus simpatitzants i electors a l'elaboració de les seves propostes i a la tria del seu candidat.

Aconseguirà la socialdemocràcia europea aquesta tercera refundació? Tota la seva història dona testimoni de la seva capacitat d'adaptar-se a les noves condicions històriques de la seva acció, mantenint-se fidel als seus valors i a les seves bases socials. No es veu perquè no hauria de ser avui d'altra manera. Sobretot tenint en compte que les solucions a la crisi econòmica i ecològica del capitalisme no són ni neoliberals ni d'extrema esquerra sinó socialdemòcrates.

Des de fa deu anys, tots els partits socialistes europeus estan cercant noves vies. El fracàs de la “*tercera via*” blairista no descoratja sinó que reorienta els seus esforços. Crec que una vegada més, aquests seran coronats per l'èxit. “*Ho crec perquè ho espero*”, com deia **Léon Blum**.